

הַלְבוֹת נְדָרִים פָּרָק ו

א. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הִנָּאָה הַמְּבִיאָה לְיָדִי מֵאֲכָלָךְ אֲסוּרָה עָלַי, אוֹ הִנָּאָה הַמְּבִיאָה לְיָדִי מֵאֲכָלִי אֲסוּרָה עָלֶיךָ הֲרִי זֶה הִנָּאָסֵר לֹא יִשְׁאַל מִן הָאֲסוּר נֶפֶשׁ וּכְבֹּדָה וְרַחֲמִים וְתַנּוּר וְכָל דָּבָר שְׁעוֹשִׁין בּוֹ אֲכָל נֶפֶשׁ, אֲבָל מִשְׁאִילוֹ נִזְמִים וְטַבָּעוֹת וְכָלִים שְׁאִין עוֹשִׁין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ. וְאֲסוּר לִשְׁאַל מִמֶּנּוּ שֶׁקֶ לְהַבִּיא בּוֹ פְּרוֹת, וְחִמּוּר לְהַבִּיא עָלָיו פְּרוֹת.

ב. מְקוֹם שֶׁדֶּרֶכְךָ שְׁאִין מִשְׁאִילִין כָּלִים אֲלֹא בְּשָׂכָר, אֲסוּר לִשְׁאַל מִמֶּנּוּ אֶף כָּלִים שְׁאִין עוֹשִׁין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ; הֲרִי שֶׁהָיוּ בְּמְקוֹם שְׁאִין נוֹטְלִין שָׂכָר, וְשָׁאֵל מִמֶּנּוּ כָּלִים שְׁאִין עוֹשִׁין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ כְּדִי לְהִרְאוֹת בָּהֶן בְּפָנָי אֲחֵרִים עַד שִׁיהֵנָּה מֵהֶם, אוֹ שֶׁבִקֵּשׁ לַעֲבֹר בְּאַרְצוֹ כְּדִי לִילֵךְ לְמְקוֹם שִׁיהֵנָּה בּוֹ הֲרִי זֶה אֲסוּר מִסָּפֵק; לְפִיכָךְ אִם עָבַר, אֵינוֹ לוֹקָה.

ג. אֵין בֵּין מִדֵּר הִנָּאָה מִחֲבֵרוֹ, לְמִדֵּר מִמֶּנּוּ הֵנִית מֵאֲכָל אֲלֹא דְרִיסַת הָרֶגֶל; וְכָלִים שְׁאִין עוֹשִׁין בָּהֶן אֲכָל נֶפֶשׁ, בְּמְקוֹם שֶׁמִּשְׁאִילִין אוֹתָם שֵׁם בְּחֻנָּם.

ד. רְאוּבֵן שֶׁנֶּאֱסָרָה עָלָיו הֵנִית שְׁמֵעוֹן, בֵּין בְּנֵדֶר בֵּין בְּשָׁבוּעָה מִתֵּר לוֹ שִׁיתֵן שְׁמֵעוֹן עַל יָדוֹ מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל שְׂרָאוּבֵן חֵיב בָּהּ, וְכֵן פּוֹרֵעַ חוֹב שְׁעָלָיו: שֶׁהֲרִי לֹא הִגִּיעַ לְיָד רְאוּבֵן כָּלוּם, אֲלֹא מִנֵּעַ מִמֶּנּוּ הַתְּבִיעָה, וּמִנִּיעַת הַתְּבִיעָה, אֵינָה בְּכָלֵל אֲסוּר הֵנִיָּה.

ה. לְפִיכָךְ מִתֵּר לוֹ לְזוֹן אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאֶת בָּנָיו, וְעַבְדָּיו אֲפֹלוֹ הַכְּנַעֲנִיִּים אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא חֵיב בְּמִזְוִנוֹתָם; אֲבָל לֹא יְזוֹן אֶת בְּהֶמְתּוֹ, בֵּין טַמְאָה בֵּין טְהוֹרָה שֶׁכָּל שְׁמוּסִיָּף בְּבִשְׂרָהּ, הִיא הֵנִיָּה שֶׁהִגִּיעָה לְיָד רְאוּבֵן.

ו. הִיָּה שְׁמֵעוֹן כּוֹהֵן, הֲרִי זֶה מִתֵּר לְהַקְרִיב קֶרְבָּנוֹת רְאוּבֵן שֶׁהַכּוֹהֲנִים שְׁלוּחֵי שָׁמַיִם הֵן, אֵינָן שְׁלוּחֵי בַּעַל הַקֶּרֶךְ. וּמִשִּׁיא שְׁמֵעוֹן בְּתוֹ הַבּוֹגֶרֶת לְרְאוּבֵן, מִדַּעְתָּהּ; אֲבָל אִם הִיָּתָה נַעֲרָה, שְׁעָדִין הִיא בְּרִשּׁוֹתוֹ אֲסוּר, שְׁזֶה כְּמוֹסֵר לוֹ שֶׁפָּתָה לְשִׁמְשׁוֹ.

ז. וְתוֹרֵם שְׁמֵעוֹן תְּרוּמַת רְאוּבֵן וּמִפְּרִישׁ לוֹ מִעֲשָׂרוֹתָיו, מִדַּעְתּוֹ. כִּיִּצַּד מִדַּעְתּוֹ: כִּגוֹן שֶׁאָמַר רְאוּבֵן כָּל הָרוּצָה לְתֵרֶם, יָבוֹא וְיִתֵּרֶם; אֲבָל לֹא יֹאמֵר לְשִׁמְעוֹן לְתֵרֶם לוֹ שֶׁהֲרִי עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ, וְזוֹ הֵנִיָּה לוֹ.

ח. וּמִלְּמִדּוֹ תוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, שֶׁהֲרִי אֲסוּר לְטַל עָלֶיהָ שָׂכָר. אֲבָל לֹא תוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, שֶׁנוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר; וְאִם אֵין דֶּרֶכְךָ שֵׁם לְטַל שָׂכָר עַל תוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, הֲרִי זֶה מִתֵּר. וּבֵין כֶּף וּבֵין כֶּף, מִתֵּר לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ.

ט. חָלָה רְאוּבֵן, נִכְנָס שְׁמֵעוֹן וּמִבְּקָרוֹ; וּבְמְקוֹם שֶׁנוֹטֵל שָׂכָר מִי שִׁישֵׁב עִם הַחוּלָה לְצוּוֹת לוֹ, לֹא יֵשֵׁב שְׁמֵעוֹן אֲלֹא מִבְּקָרוֹ עוֹמֵד. וּמִתֵּר לְרִפְאוּתוֹ בִּידּוֹ, שְׁזוֹ מִצְוָה הִיא. חָלָתָה בְּהֶמְתָּ רְאוּבֵן, לֹא יִרְפֵּא אוֹתָהּ שְׁמֵעוֹן; אֲבָל אוֹמֵר לוֹ, עֲשֵׂה לָּהּ כֶּף וְכֶף.

י. וְרוֹחֵץ עֲמוֹ, בְּאִמְבִּטֵי גְדוּלָּה; אֲבָל לֹא בְּקִטְנָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּהֲנָהוּ בְּשַׁעָה שֶׁמִּגְבִּיָּה עָלָיו הַמַּיִם. וְיִשֵּׁן עֲמוֹ בְּמִטָּה, בִּימּוֹת הַחֲמָה; אֲבָל לֹא בִּימּוֹת הַגָּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁמִּחֲמָמוֹ. וּמִסֵּב עֲמוֹ עַל הַמִּטָּה. וְאוֹכְלִין עַל שְׁלֶחָן אֶחָד; אֲבָל לֹא מִקְעָרָה אַחַת, וְלֹא מֵאֲבוּס שֶׁלְּפָנֵי הַפּוֹעֲלִים שֶׁמָּא יִנִּיחַ שְׁמֵעוֹן חֲתֻכָּה אַחַת טוֹבָה

וְלֹא יֹאכַל אוֹתָהּ, כִּדִּי שְׂיֹאכַל אוֹתָהּ רְאוּבֵן, אוֹ יִקְרַב אוֹתָהּ לְפָנָיו, וְנִמְצָא מֵהֵנָּה; וְכֵן בַּפְּרוֹת שְׂבָאבוֹס.

יא. אָבֵל אִם אָכַל שְׂמֵעוֹן מִקְעָרָה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שְׂכַשְׁיחֲזִירָנָה לְבַעַל הַבַּיִת יַחְזוֹר בַּעַל הַבַּיִת וַיִּנְיחָנָה לְפָנָיו רְאוּבֵן הָרִי זֶה מִתֵּר, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא הִנִּיחַ נִתַּח טוֹב בְּשָׁבִילוֹ.

יב. וּמִתֵּר רְאוּבֵן לְשִׁתּוֹת כּוֹס שְׁלַנְחוּמִין מִיָּדוֹ שֶׁלְשִׂמְעוֹן מִשְׁלֵרְאוּבֵן, וְכֵן כּוֹס שְׁלִבִּית הַמֶּרְחֵץ שְׁאִין בְּזֶה הִנִּיחַ. וְאַסּוֹר רְאוּבֵן בִּגְחֻלָּתוֹ שֶׁלְשִׂמְעוֹן, וּמִתֵּר בְּשִׁלְהֶבֶת שָׁלוֹ.

יג. הִיָּה לְשִׂמְעוֹן מֶרְחֵץ אוֹ בֵּית הַבַּד מְשָׁכְרִין בָּעִיר אִם הִיָּה לְשִׂמְעוֹן בְּהֵן תְּפוּסֶת יָד, כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחַ מֵהֵן כָּל שֶׁהוּא לַעֲצֻמוֹ וְלֹא שָׁכְרוּ, אִפְּלוֹ הִנִּיחַ בַּמֶּרְחֵץ אִמְבָּטִי אַחַת, וּבִבֵּית הַבַּד עָקַל אֶחָד אֲסוֹר לְרְאוּבֵן לְהַכְּנִס לְאוֹתָהּ הַמֶּרְחֵץ, וְלִדְרוֹךְ בַּגֶּת; וְאִם לֹא הִנִּיחַ לַעֲצֻמוֹ כָּלוּם, אֵלֹא שָׁכַר הַכָּל הָרִי זֶה מִתֵּר.

יד. וְאַסּוֹר לְרְאוּבֵן לְאַכֹּל מִפְּרוֹת שְׂדֵה שְׂמֵעוֹן, וְאִפְּלוֹ בְּשִׁבְעִית שֶׁהַכָּל הַפֶּקֶר שֶׁהָרִי לְפָנָיו שְׁבִיעִית נָדָר. אָבֵל אִם נָדָר בְּשִׁבְעִית, אוֹכֵל מִן הַפְּרוֹת הַנוֹטוֹת חוּץ לְשְׂדֵה; אָבֵל לֹא יִכְנֹס לְשְׂדֵה, אִף עַל פִּי שֶׁהִקְרָקַע כָּלוֹ הַפֶּקֶר גִּזְרָה שְׂמָא יִשְׁהָה שָׁם אַחֵר שְׂיֹאכַל, וְלֹא הִפְקִירָה אוֹתָהּ תוֹרָה אֵלֹא כָּל זְמַן שֶׁהַפְּרוֹת בְּתוֹכָהּ.

טו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֹׁאמֵר לוֹ הִנָּאת הַנִּכְסִים הָאֵלֹו אֲסוּרִין עָלֶיךָ. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ הִנָּאת נִכְסֵי אֲסוּרִין עָלֶיךָ, אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּע רְאוּבֵן אוֹ נָדָר מִנִּכְסֵי שְׂמֵעוֹן כִּיֹּון שֶׁהִגִּיעָה שְׁבִיעִית, אוֹכֵל מִן פְּרוֹת שְׂדֵהוּ, שֶׁהָרִי יֵצְאוּ מִרְשׁוֹת שְׂמֵעוֹן; אָבֵל לֹא יִכְנֹס לְשְׂדֵהוּ, מִן הַטַּעַם שְׂבָאֲרָנוֹ.

טז. נֶאֱסָרָה עַל רְאוּבֵן הִנִּית מֵאָכַל שְׂמֵעוֹן בְּלֶבֶד אִם לְפָנָיו שְׁבִיעִית נֶאֱסָרָה, כִּיֹּון בְּנָדָר כִּיֹּון בְּשִׁבְעִית הָרִי זֶה יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ, אָבֵל אֵינוֹ אוֹכֵל מִפְּרוֹתָיו; וְאִם בְּשִׁבְעִית נֶאֱסָרָה יוֹרֵד וְאוֹכֵל, שְׁאִין פְּרוֹת אֵלֹו שֶׁלְשִׂמְעוֹן, אֵלֹא שֶׁלְהַפְקֵר הֵן.

יז. וְאַסּוֹר לְרְאוּבֵן לְהִשְׁאִיל לְשִׂמְעוֹן גִּזְרָה שְׂמָא יִשְׁאֵל מִמֶּנּוּ, וְהָרִי הוּא אֲסוֹר בְּהִנִּיתוֹ; וְכֵן אֲסוֹר לְהִלוֹוָתוֹ גִּזְרָה, שְׂמָא יִלוֹוֶה מִמֶּנּוּ; וְלֹא יִמְכֹּר לוֹ גִּזְרָה, שְׂמָא יִקַּח מִמֶּנּוּ. נִזְדַּמְנָה לוֹ מִלֵּאכָה עִמּוֹ, כְּגוֹן שֶׁהָיוּ קוֹצְרִים כְּאֶחָד עוֹשֶׂה בְּרִחוּק מִמֶּנּוּ: גִּזְרָה, שְׂמָא יִסְיַעֲנּוּ.

יח. הַמִּדִּיר אֶת בָּנוֹ מִפָּנָיו שְׁאִינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְנֶאֱסָר בְּהִנִּית אָבִיו הָרִי הָאֵב מִתֵּר לְמִלְאוֹת לוֹ חֲבִית שְׁלָמִים, וְלִהְדָּלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר, וְלִצְלוֹת לוֹ דָּג קֶטָן: שְׁאִין כּוֹנֵנָתוֹ אֵלֹא לְהִנִּיחַ גְּדוּלָּה, וּדְבָרִים אֵלֹו לְגַבִּי הַבֵּן אֵינֵן חֲשׁוּבִין.

יט. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע אוֹ שֶׁנָּדָר שְׁלֹא יְדַבֵּר עִם חֲבֵירוֹ הָרִי זֶה מִתֵּר לְכַתֵּב לוֹ בְּכֶתֶב, וְלִדְבֹר עִם אַחֵר וְהוּא שׁוֹמֵעַ הָעֲנָן שִׁירָצָה לְהַשְׁמִיעוֹ; וְכִזָּה הוֹרֵי הַגְּאוּנִים.